

Карплюк Єлисей Леонідович
 студент групи ФБС-3,
Кимарський Денис Олександрович
 студент групи ФБС-3
 Науковий керівник:
Новак Оксана Сергіївна
 к.е.н., доцент,
 Державний університет
 «Житомирська політехніка»

КРЕДИТУВАННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ПРОЕКТІВ

The abstracts provide an assessment of lending programs for energy efficient projects. The authors investigate the scope of such programs and the mechanism for providing financial resources. It is concluded that commercial banks' own programs for financing energy efficiency are almost absent in Ukraine.

На сьогоднішній день в Україні діють декілька механізмів спрямування коштів у енергоефективність, які відрізняються джерелами коштів та кількістю сторін, що задіяні у процесі від моменту виділення коштів кредитором до їх використання. Джерелом фінансування більшості програм є донори та міжнародні фінансові організації. Діючі схеми фінансування проектів енергоефективності в Україні наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Програми фінансування проектів енергоефективності в Україні*			
№ з/п	Назва програми	Сфера дії	Механізм надання фінансових ресурсів
1	Проект «Фонд енергоефективності»	Житлові будівлі	Міжнародні фінансові організації – Уряд України – Банк – Виконавець
2	Програма «Енергозбереження»	Житлові будівлі	Міжнародні фінансові організації- Уряд України – Виконавець
3	Проект ЄБРР «IQ Energy»	Житлові будівлі, теплоелектростанції	Міжнародні фінансові організації- Уряд України – Банк – Виконавець
4	Урядова програма «Теплі кредити»	Житлові будівлі	Уряд України – Банк - Виконавець
5	Пряме банківське кредитування	Житлові будівлі	Банк – Виконавець

Продовження табл. 1

*складено авторами

Розглянемо детальніше умови кожної програми фінансування проектів енергоефективності в Україні. Перший зазначений проект – «Фонд енергоефективності» знаходиться на стадії розробки. Створення Фонду ініційовано Урядом для спрощення процедур залучення коштів від міжнародних фінансових організацій та направлення їх на комплексну енергомодернізацію житлових (пріоритетно) та громадських будівель. За досвідом європейських країн, таких як Польща й Литва, Фонд є може стати комплексним рішенням, що дозволить провести енергомодернізацію всього житлового сектору. Наразі Уряд вже розробив механізм фінансування проектів енергоефективності. За цим механізмом кошти із Фонду будуть спрямовуватись на проекти через банківські установи. Джерелами наповнення Фонду повинні стати кошти з державного бюджету України (закладено 400 млн. грн. на 2017 рік) та донорів (домовленість щодо 100 млн. євро з Урядом Німеччини та ЄС). Продуктами Фонду мають стати 3 пакети із різним переліком заходів енергоефективності.

2. Програма НЕФКО «Енергозбереження». В Україні муніципалітети мають право самостійно ініціювати програми енергозбереження та залучати фінансування для їх впровадження. Кредитні договори між МФО та муніципалітетами укладаються безпосередньо та кредитні кошти перераховуються позичальнику на рахунок, відкритий у місцевому банку. Прикладом наведеної схеми фінансування проектів енергоефективності є програма «Енергозбереження» від НЕФКО. Напрямами програми є підвищення енергоефективності у споживанні теплової енергії будівлями, що відносяться до державної та комунальної власності. Типовими заходами, що здійснюються й впроваджуються в межах проекту є модернізація ІТП, установка регуляторів тепла, заміна вікон та дверей тощо. Умовами отримання позики є економічний ефект проекту ~25% інвестиційних витрат та його екологічна спрямованість. Для впровадження проекту необхідний енергоаудит будівлі.

3. Проект «IQ Energy». IQ Energy є програмою міжнародних організацій в Україні, що розпочала свою роботу у 2016 році під управлінням ЄБРР. Розподіл коштів відбувається через банківські установи. За цією програмою сім'ї, що проживають у квартирах або приватних будинках, можуть отримати кредит та грант для здійснення заходів

енергоефективності. Бюджет програми до 2020 року складає 90 млн. євро, з них – 75 млн. євро від ЄБРР для надання кредитів та 15 млн. євро від фонду Е5Р для надання грантів. Дистриб'юторами коштів ЄБРР та донорів є українські банки Укрсіббанк, Райффайзен Банк Аваль та ОТП-банк. Обов'язковою умовою для отримання кредиту є покупка енергоефективного обладнання з онлайн «Каталогу технологій». Зосередимо увагу саме на банківському кредитуванні проєктів з енергозбереження, що знаходиться лише на етапі становлення. Насамперед це обумовлено низьким рівнем платоспроможності фізичних та юридичних осіб в Україні, які через брак власних коштів змушені відмовлятися від інвестицій у подібні проєкти.

4. Урядова програма «Теплі кредити». Державне стимулювання енергоефективності через банківські установи має досить великий потенціал для здійснення заходів енергоефективності. Наразі держава відшкодовує частину кредитів на матеріали та обладнання через урядову програму «теплих кредитів». Після здійснення проєкту енергоефективності, для якого був отриманий кредит, домогосподарство отримує компенсацію з державного бюджету. Сума компенсації покриває частину тіла кредиту.

5. Пряме банківське кредитування. Банківське кредитування в Україні є не популярним, але перспективним інструментом фінансування енергоефективності. Створення спеціальних енергоефективних кредитних продуктів банками відбувається дуже повільно. Це зумовлено високими відсотковими ставками на ринку, що не передбачають різного виду відшкодування, отже не можуть конкурувати з умовами спеціальних програм з енергоефективності («теплі» кредити, IQ Energy та інші). Власні програми комерційних банків щодо фінансування енергоефективності майже відсутні в Україні.

Список використаних джерел:

1. Грабак Н.Х. Проблеми енергозбереження в Україні та шляхи її розв'язання // Екологія. Наукові праці. №138. Том 150. 2010. – С. 83-89.
2. Давидова Ю.В. Досвід Європейського Союзу у сфері підвищення енергоефективності // Ефективність державного управління. 2013. №34. С. 165-172.